

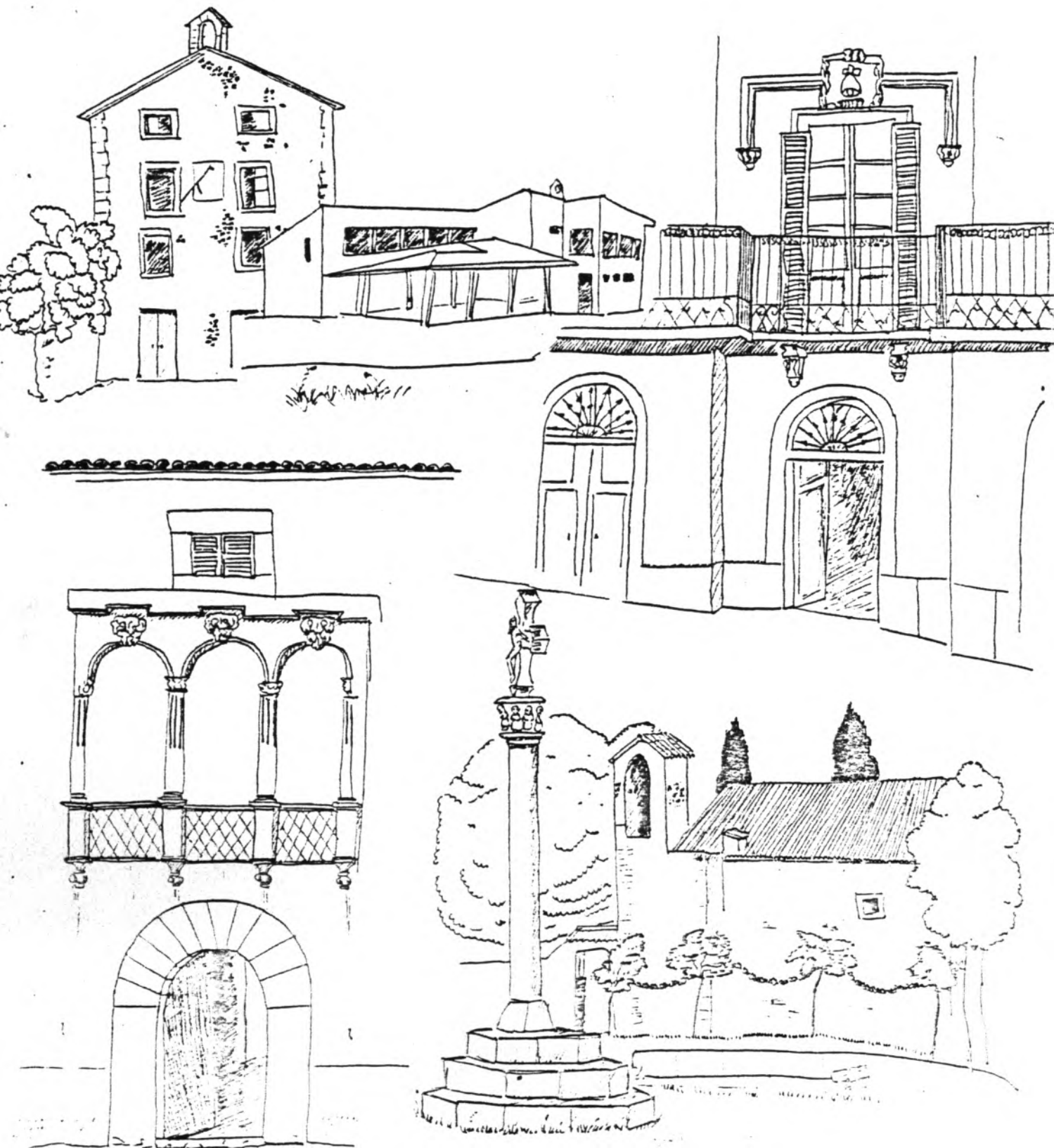
CAMPANET

publicació de l'O.C.B.

MARÇ- ABRIL 1984

nº 13

EDITORIAL.

Si hi ha moments idonis per retrobar el nostre sentit de campaneters, de col·lectivitat amb història pròpia -pot ser monòtona, sense grans aconeteixements, però compartida i comuna- són els moments de festa, de celebració.

L'amada a Sant Miquel -el dimarts de Pasqua- és un d'aquets moments. Des d'aquí us recomanem que, tant com us sigui possible, aquest dia observeu rigorosament totes les tradicions de la festa: aneu a peu amb tothom, rera els xeremiers i el St. Crist - la saludable mescla d'elements profans i religiosos-, escolteu el sermó del capellà campaneter i gairebé res més que deixar-vos endur per l'aire nou de la primavera, la conversa de la gent, les corregudes dels nins. Mol sovint el sentit de l'alegria és en la senzillesa, en la naturalitat allunyada de la sofisticació, en no voler forçar la maquinària. A la vall de St. Miquel es donen tots els elements per a una festa simple i jo diria- sedant: el contacte amb una naturalesa ja eufòrica, el refermament de lligams amb els campaneters escampats arreu de l'illa, els coneguts que només veim aquest cop, i tantes altres coses que anam oblidant cada dia de la nostra vida quotidiana.

Feis-nos cas: reconvertiu-vos en home natural, rural i aprofitau l'avinentesa. Veniu tots a St. Miquel i aconseguirem que l'aire de poble, d'amistat, d'ingenuïtat voli entre els turons que encerclen el "pla de tel". Baixar al lloc on antigament hi havia el nostre poble ha de ser tot un símbol. Molts d'anys!

CAMPANET

Revista Bimensual
Publicació de l'O.C.B.
Campanet (Mallorca)

COORDINADOR

Joan Pons Pol

EQUIP DE REDACCIÓ

Joan Buades

Joan Pons

Miquel Vives

ADMINISTRACIÓ

Pere March

PUBLICITAT

Joan Buades

IMPRIMEIX

Bohigas S.A.

DIPOSIT LEGAL

P.M. 659/1982

Preu 75 pts.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

SUMARI

Editorial.....	pag.2
Informació Municipal.....	" 3
Pasqua superació del desencís	" 4
Opinió (Ajuntament, O.C.B., Església.....	" 5
Natalitat i mortalitat a Campanet S. XI	" 6-7
Agehda de la Vila.....	" 8
Entrevista a Jaume Puigserver.....	" 9-12
Pàgina Escolar. Campanet.....	" 13
Un record per Miquel "Fidaver".....	" 14
Conversa amb Pere "Marc".....	" 15-18
Informació General.....	" 19-20

LLOGARIA

CASA O LOCAL

Tel: 5028337 (inca)

informació

MUNICIPAL

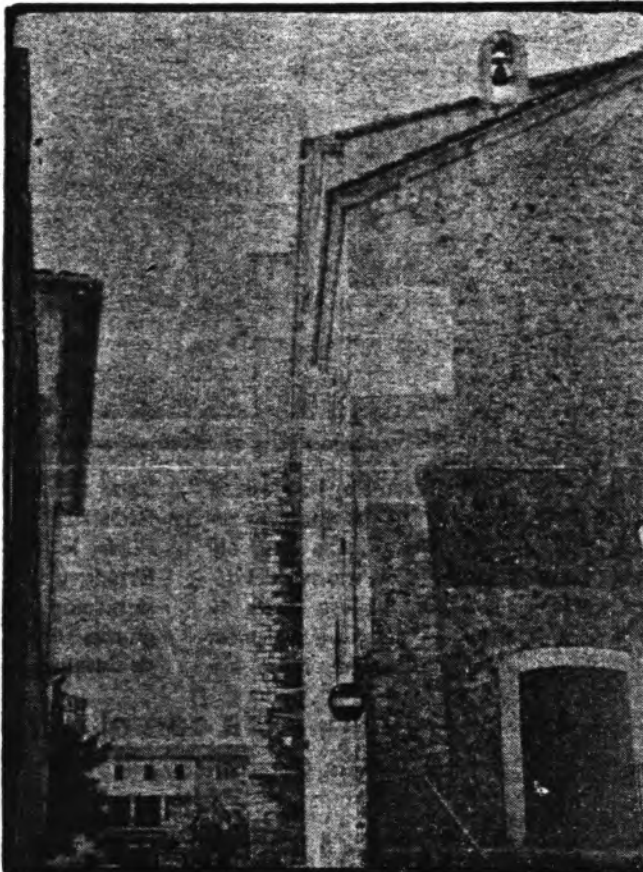
La sessió plenària del mes de març, tractà únicament tres punts: la reforma circulatòria, una petició d'augment de Llorenç Buades -recollida de fems de Campnet- i proposta sobre la L.O.D.E.

La proposta d'En Llorenç Buades que dà pendent d'estudi. A la petició demanava un augment de 40.000 pts per les despeses que ocasionava el tragar els fems a Binissalam.

Pel que fa a la reforma circulatòria, cal dir que el 26 de juliol de 1983,-a un plenari,-es tractà el mateix punt, sense arribar a un acord. Ara tampoc no se'n prengué cap, quant a la reforma. Únicament tornaren emprar-se les mateixes paraules per exposar el tema. La reforma, segons paraules del regidor Nicolau Martorell, consisteix en posar direcció prohibida per a camions al carrer de Sant Miquel i al de Petxino i senyalitzar alguns llocs del carrer de Son Massanet per no aparcar-hi; senyalitzar a la Plaça Major un aparcament per a motos, i col·locar a alguns punts del poble miralls per facilitar la visibilitat. Quant a declarar sentit únic el carrer de "Ses Corterades", es decidí consultar-ho amb els veïns, a proposta del regidor Jaume Ordinas.

La llei orgànica al dret de la Educació, duita al ple pel grup popular, no pogué tractar-se ja que el temps només donà lloc a llegir la proposta, en tocar la mitjanit. Era la segona vegada que la proposta es duia a un plenari, sense aprovar-se.

En resum, un ple on es tractaren temes que a altres plenaris ja s'han vengut. Al final no s'acordà res.

"la Caixa"

CAIXA DE PENSIONS

PASQUA, superació del desencís

En general, hi ha arreu un cert desencís o desengany. Tots plegats estam una mica cremats. Sovintegen les expressions: "no hi res a fer", "ja ho he provat tot", "que s'arreglin", "ja n'estic cansat", "ja està bé".... Totes elles reflecteixen que el desencís ens ha portat a la inactivitat, a l'apatia: estam cansats de lluitar, ens plegam de braços i intentam de viure amb la màxima tranquil·litat possible.

Aquesta actitud la trobam més o menys estesa en tots els camps; i és veritat que no ens falten motius autèntics per per a justificar-la. Per exemple, en la vida social i política: "quan son en el poder tots fan igual", "tots son egoistes", "sempre ens la carregam els mateixos". En la vida familiar: "ja no hi ha res que s'aguanti", "s'economia està per terra", "moltes promeses i poques realitats", "de cada dia hi ha més gent a l'atur", "de cada vegada anam de mal a pitjor en tot".... Dins l'Esglesia mateixa els creients també sufrim aquest desencís: "la gent ja no creu", "tot es un negoci", "els capellans i frares diuen i no fan", "sa religió es un "lavacocos" i una escola de reprimits" "jo pas...."

Potser també n'hi ha que ens haviem il·lusionat massa. Perquè certament, els homes necessitam un incientiu, una meta, una il·lusió; xifrant alt les nostres esperances ens superam i donam sentit a la vida. Ara bé, allò que no hem de fer, m'he sembla a mi, és absolutitzar les il·lusions. Si caiem en aquesta equivocació, facilment ens abocam al desengany.

Pasqua, és per un creient un desafiament contra tota casta de desencís. Axí fou per aquels deixebles d'Emaús. Aquet fet evangelic és molt il·luminatiu per molts. Els dos deixebles d'Emaús estaven desenganyats: "nosaltres esperàvem....." No havien entès ni la persona de Jesús ni el seu missatge; no sabien què podia ésser "la resurrecció". No entenien res però s'havien fet unes il·lusions d'acord amb els seus esquemes humans. Abandonen Jerusalem perque ho veuen tot perdud. Fins que Jesús els surt a camí. La resposta de Jesús els dubtes del deixebles ja la coneixem - "¿No sabíeu que s'havien de complir les Escripures?". Certament el Déu que ens mostren les Escripures, es troba en la lluita diària per al Regne; Regne de veritat i de vida, Regne de justícia, d'amor i de pau. Tot això vol dir que correspon a nosaltres, amb el nostre obrar, d'establir la veritat en aquest món, fer-hi créixer la vida, la justícia l'amor i la pau.

Descobrir això i acceptar-ho fins a fer-nos-ho nostre, de tal manera que ens porti a superar els nostres desencats, no és gens fàcil, com ho demostra el comportament del deixebles d'Emaús i la història de les primeres comunitats cristianes a les quals Sant Pau escrivia: "Nosaltres predicam un Messies crucificat, escandol per als jueus i bajanada per a les altres nacions, però per als que s'ho creuen, força de Déu i saviesa de Déu. I és que "la Simpleria de Déu és més savia que no la saviesa dels homes i la feblesa de Déu és més poderosa que no el poder dels homes" (I Cor. 1,23).

P. Jaume Puigserver

Sempre més i millor

per promoure

la nostra verdadera cultura

AJUNTAMENT , O.C.B. , ESGLÉSIA.

El nostre poble s'hauria de recuperar del "pasotisme" que fa uns anys l'enrevolta. Sembla que estam en temps passat, on no era gaire fàcil desenrotlla alguns tasques. Ara, tots units hauríem de treballar cada un des del seu camp, perquè en aquest poble tothom que hi viu s'hi trobi be.

Analitzem passa a passa alguna de les entitats: des de la política, fins a la cultura i la religió.

El polítics diran que fan coses i rebutjaran qualsevol comentari i crítica, ja que pensen que quan les dius alguna cosa es per fer-los la punyeta. Estan ben cruus, i que pensin el dit mallorquí - "qui no vol pols que no vagi a s'era"-. Pensin allò que han fet i fan, allò que han duit a terme d'ençà la seva entrada al consistori. La majoria no té idees i pensen que tot es pot solventar amb les consultes de partit. El poble reclama que facin feina, que preparin activitats, que ens divertesquin, i que deixin de banda les ideologies. Permeteu-me que us diguem, polítics, - tant els qui governau, com els que estau a l'oposició- que pareix que estau cansats i feis la impressió que estau als darrers mesos de la vostra etapa.

Llàstima, ens teniu desilusionats i és hora que us desperteu i reviseu els vostres programes, i llavors nosaltres - la resta del poble - ens sentirem estimulats per alçar amunt el nom de Campanet, dins el progrés, la cultura, l'educació, l'esport i tots els altres camps que hi volgueu afegir.

Però com podeu resoldre politics els nostres problemes, si ni tan sols les tractau ni les estudeu a les comissions de l'Ajuntament. Ja basta i a canviar!.

La cultura, també dorm. No som concients, que tenim una tradició cultural. Però l'aspecte és diferent: una sola entitat cultural hi ha el poble, una entitat que ha passat els seus moments eufòrics, però també les seves crisis. Una entitat, que té pujades i davallades i que intenta fer una feina. Darrerament es pot considerar apagada. Són pocs els campaneters que se senten relacionats amb l'O.C.B.. De la poca relació, molts dels, en donen la culpa que és una entitat tancada i que és sinònim de P.S.M.. Tots opinareu el que volgeu. Unicament hem de dir que far molts d'anys, que a Campanet sorgiren entitats culturals, però duraren poc temps. Això dona peu a pensar com ~~sa~~ treballat culturalment pel poble. Crec que malgrat les dificultats, i tota la mala fama que li han volgut dona, l'única que ha durat, i ja fa mes de 6 anys és l'O.C.B..

El gran canvi, la gran activitat, en aquets moments i des de far més temps la dur l'església. Entitat que mou el poble de del més petit fins el més gran, es mou dins molts de camps, supleix moltes de coses que altres grups molt bé podrien dur a terme. Sort que programa excursions, conferències, i xerrades per la tercera edad, fins i tot festes; ja que sinó, no sé què seria del nostre poble al llarg de la semana. Molta és la gent que entra en contacte amb l'entitat religiosa. Hi ha un animador, no hi ha dubte. Tal volta això és lo que fa falta a molts d'altres dels sectors del poble. S'ha de reconeixer que al fons és ell qui estimula a la gent i -en definitiva- qui manté a bona part del poble.

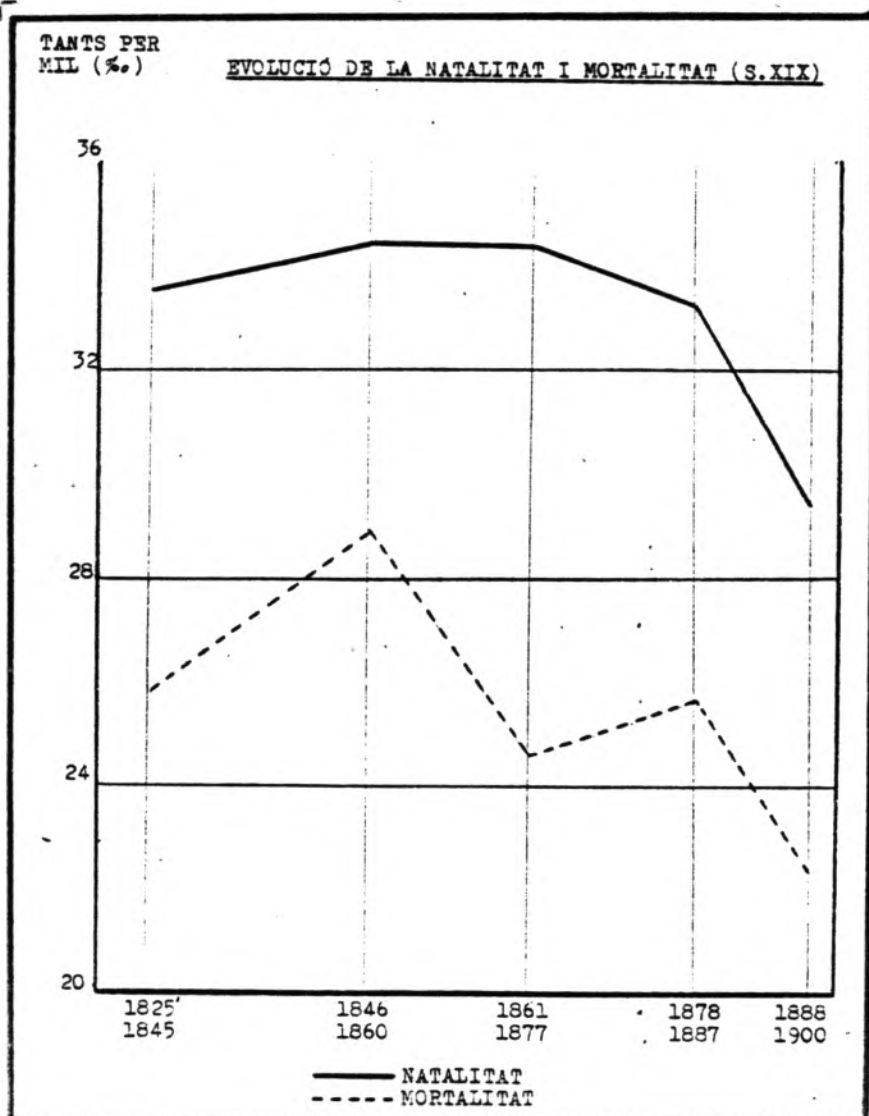
Crec que si tothom treballàs així com ho fa aquesta entitat, el nostre poble seria una altra cosa, i feriem que aquest cada dia progressàs des dels diferents camps.

Anims i endavant, fins una altra.

NATALITAT I MORTALITAT A CAMPANET EN EL S. XIX

Per Joan Buades

Les variables demogràfiques, natalitat i mortalitat, de Campanet presenten -fins als darrers anys del XIX- unes taxes realment elevades, característiques del anomenat "cicle demogràfic antic". A partir de 1887, s'experimenta un marcat descens dels seus valors, iniciant, així, el canvi cap a una "demografia moderna" que es produirà de forma definitiva en el segle XX.

Les taxes de natalitat registren en el segon quart de segle un constant augment fins arribar en el període 1846-1860 a la xifra més alta de la nostra Història Contemporània. A partir d'aquesta esmentada data s'anirà produint una disminució del nombre de neixements, inapreciable en principi i ja molt més accentuada en els darrers tretze anys del XIX, encara que la taxa, a finals de segle, es manté superior a la de Mallorca (29'4 % de Campanet vora la de 25 % de l'Illa. Aquesta forta recessió coincideix amb la greu crisi econòmica que assolí Mallorca de 1887 a 1900. De caracter agrícola -situació econòmica desfavorable del petit propietari, misèria dels jornaleros, destrucció de les vinyes per la fil·loxera-, industrial -crisi del calçat i de la indústria textil- i comercial -desaparició del tràfic mercantil de l'Illa amb les Antilles

a causa de la guerra colonial- es traduí, a la darrera dècada del segle, en l'aparició d'una gran corrent emigratòria cap a Sud-Amèrica i Algèria, a dins la qual també hi ha que situar un bon nombre de campaneters afectats per les incidències negatives de la crisi.

Les taxes de mortalitat presenten, a començos i a finals del XIX, una evolució semblant a les de natalitat. Per contra, entre aquestes dues fases es dona una trajectòria ben diferenciada. Així tenim, que des de el moment en que la taxa comptabilitza la seva cota màxima es produeix una notoria disminució de les defuncions, per a continuació en el següent període tornar a augmentar. A finals de segle, canvia la tònica creixent i ja els índexs entren de forma clara a integrar-se a dins la línia descendent del conjunt de Mallorca (22'3 % de Campanet vora el de 21'8 % de l'Illa).

Els índexs de mortalitat al llarg del XIX es mantenen sempre dins uns valors gairebé elevats. A mantenir aquests percentatges hi va jugar un paper de primer ordre la mortalitat de caracter catastròfic -epidèmies i fams-, amb especial incidència de les primeres, que en determinats anys (observar el quadre) causaren una fortíssima mortandat a nins de menys d'un any.

ANYS DE SOBRE-MORTALITAT

	<u>Defunc.</u>	<u>Mort.inf. (x)</u>
1853	93	28
1859	93	22
1873	85	49
1874	95	42
1883	103	37
1888	91	31
1892	83	17

(x) Malalties infantils més importants: Epidèmies de Rosa i "Cambres" (mesos d'estiu), pulmonies, tifus.....

El creixement natural, a diferència del XX (Veure Revista Campanet nº 11) és positiu al llarg del segle XIX, la qual cosa es tradueix en un augment constant del nombre de habitants del nostre poble, malgrat la corrent emigratòria de finals de segle.

Anys	<u>NATALITAT</u>		<u>MORTALITAT</u>		Creixement Natural %.
	Xifres Absolutes	Tants per mil	Xifres Absolutes	Tants per mil	
1825-1845	1398	33'6	1072	25'8	7'8
1846-1860	1153	34'5	968	28'9	5'6
1861-1877	1513	34'4	1080	24'6	9'8
1878-1887	952	33'2	738	25'7	7'5
1888-1900	1122	29'4	849	22'3	7'1

BANCA MARCH

El primer Banc de les Balears

agenda de la vila.

NAIXEMENTS

CATALINA MAIRATA PONS
Filla de Pere i Catalina

MARIA DEL MAR REINES BENASSAR
Filla de Jordi i Catalina

DEFUNCIONS

Francisca Bennassar Celià
Miquel Reinés Bennassar
Nadal Mulet Bennassar
Miquel Morro Morro

CASAMENTS

-Alfons Pujadas i Navarro
Francesca Mestre i Mascaró

-Joan Sastre Florit
Catalina Bisquerra Morell

-Joan Buades Tugores
Gerònia Morell Pons

PLUGES REGISTRADES ELS MESOS DE

	<u>GENER</u>	<u>FEBRER</u>	<u>MARÇ</u>
Observatori Col.legi Públic	34 1/m	111 1/m	99 1/m
Observatori Biniatró	59 1/m	138 1/m	110 1/m

(Dades facilitades per 5 d'E.G.B.)

VINS DE RIOJA **FAUSTINO**

VINS DE NAVARRA **GRAN FEUDO**

CASTILLO DE MELIDA

DISTRIBUEIX:

CIA. HISPANIA DE BALEARES SA.

TEL 276300

ZENER

laboratoris d'electrònica i d'equips d'alta fidelitat "hifi", c/. francisc fiol i joan -5 ciutat - tel. 291772., per informació i demostració a campanet: pere i joan martorell "canta".

VENDA DE FONES

CARRER BERNAT SALAS
Nº 2 (CA'N DIEGO)

Entrevista amb

JAUME PUIGSERVER (RECTOR DE CAMPANET)

En Jaume Puigserver neix a Algaida el 28 de Novembre de l'any 1942. Als tretze anys se'n va a estudiar el batxiller a la Porcíncula. Després d'estar un any a Cura, estudia filosofia i Teologia a Palma. Abans de venir a Campanet ha estat destinat un any a Palma, -a Sant Francesc-, 10 anys a Inca, a Buger i a Alcudia.

¿ Per què et vares fer capellà?

-Per haver descobert a Jesús i el seu missatge. Aquest fou el motiu que m'animà a fer-me sacerdot. Certament la meua vocació ha anat madurant i sempre haurà d'esser una resposta a l'evangeli i un servei a les exigències i problemes de l'home d'avui.

¿Has pensat alguna vegada en retirar-te?

-Ara no, abans hem vaig plantejar molt seriosament la meua vocació i el meu futur. Els meus 22 a 24 anys varen ésser decisius per a la meua vida. Vaig passar per unes crisis fortes.

-Tu representes una institució que té unes postures definides davant els temes que ens preocupen avui en dia. ¿Ha estat alguna vegada la teua opinió diferent a la de l'Església?

- En allò fonamental no; crec que l'església avui dona una gran llibertat d'expressió per poder pensar, parlar, actuar i viure com a persones adultes i responsables. Hi ha moments que te rebel·les en contra d'algunes postures que et sembla que no són les de l'Evangelí, ni tampoc les del Concili Vaticà II. ;

«L'Església a Europa sempre ha estat identificada amb les classes dominants i opressores del poble. En canvi a Sud-Amèrica, l'Església lluita a favor dels pobres-fins i tot donant la vida pels seus interessos-, ¿Quina opinió et mereix l'església popular que ha sorgit a Sud-Amèrica, la que proposa En Jaume Santandreu?»

- L'església de Sud-Amèrica és certament molt crítica, profètica, valenta, que denuncia i lluita tot quant sia opressió i violació dels drets humans. L'església d'aquets països respon a unes situacions ben concretes; per això sempre serà una església perseguida.

En Jaume Santandreu em mereix tots els meus respectes com a persona. Admir la

seva feina, el seu compromís amb els marginats, cosa que jo no sé si seria capaç de fer. Crec que és molt fàcil criticar una persona des de fora, sense conèixer-la a fons com també pels seus escrits als diaris. Ara bé, per a mi, allò criticable és la manera com a vegades ha criticat l'església i la jerarquia .

x-Llibre que llegeixes?

-Uns quants, damunt temes de pastoral, teologia i antropologia.

-Baptisme, comunió, matrimoni. ¿Compromís social?

-Si, avui resulta difícil de dir fins a quin punt la gent que demana i participa dels sacraments ho fa per uns motius purament socials o per motius de fe.

Jo crec que hi ha una mescla; per això el paper i la missió del capellà, en aquest cas, és la d'ajudar a discernir i a clarificar postures per esser cada vegada més coherents amb l'església i amb la persona mateixa. Pensa que hi ha persones que ho tenen clar, però que no gosen en definir-se i esser sincers. Avui no es poden rebre els sacraments perquè sempre s'ha fet així o perquè tothom ho fa. Únicament des de la fe, llibertat i responsabilitat tenen sentit els sacraments.

¿Quina opinió tens de la llei que ha aprovat el govern sobre l'avortament?

-A la vegada que església i estat han delimitat el seu camp d'acció, permet prendre postures clares tant d'una part com de l'altra. Respect el que pugui legislar un Estat laic, en aquest cas com el nostre, però com a creient tenc la meua postura davant algunes de les seves lleis, com per exemple la de l'avortament, que tenen relació amb la moral, ja que l'actitud de l'església davant aquest punt es clara.

¿I de la llei del divorci?

- El mateix es podria dir de la llei del divorci. Per a mi es clar que el divorci sempre serà un mal, però davant una situació pitjor crec que és una sortida d'una situació conflictiva. Davant el percentatge elevat de parelles que demanen el divorci en fa pensar a veure si avui es gasten més energies per mantenir i aplicar una llei que per formar i educar una gent amb capacitat d'afrontar una vida, uns problemes, unes situacions de fracàs.

-En poc temps t'has convertit en una figura molt popular. ¿A que l'atribueixes?.

No ho sé, l'únic que puc dir és que estimo el poble de Campanet i hem sent molt identificat amb tot el que és del poble. Per a mi, esser capellà no és únicament estar dins la rectoria, ni dins l'església, és també estar amb contacte amb la gent. Tenir la gent contenta pot esser molt relatiu. Influeix el caràcter, simpatia, la mateixa persona.....

¿Quina música t'agrada?

- La música clàssica: Bach, Beethoven, Mozart, S Franz....dins d'un altre estil m'agrada també Na Maria del Mar Bonet, Raimón, Lluís Llach.

- Tu has promogut una sèria d'activitats: catequesi, excursionisme, conferències per la 3ª edat, etc. Explica'ns com se desenrotllen i quins objectius tenen?

-Pens que la tasca parroquial no pot estar centrada en el culte. El camp d'acció és més ampla. Des de la catèquesi d'infants, joves i adults, fins a organitzar esplai, altres activitats i col.laboracions.

Amb aquestes activitats el que es pretén bàsicament és ajudar a la gent a madurar en la fe, a comprometre's amb ella. Amb la gent de la tercera edat feim excursions, conferències, celebracions,....Intentam que aquesta etapa de sa vida sigui descoberta i viscuda amb il.lusió: Voldria que a poc a poc fossin ells els qui organitzassin i programassin les seves activitats.

Amb el jovent es fa el que es pot.No és gaire fàcil. Hi ha un grup de joves bastant nombrós, que es prepara per a la confirmació. La finalitat és que cada un d'ells arribi a fer una opció per viure la seva fe sense infantilismes, ni tabús i complexes.

També hi ha un grup de joves que col.laboren en la tasca de la catèquesi d'infants, juntament amb un grup de seglars ja majors.

-El consell assessor darrerament format ¿Quines funcions té?

-Les funcions que té el consell parroquial són les d'animar, programar, revisar i donar suport a les activitats parroquials i pastorals. Prendre consciència que la parroquia no és el capellà sinó que la feim tots. Per això hi ha d'haver una gent responsable que presta el seu servici a la comunitat.Avui són uns i demà seran uns altres.

¿Que opines de la gent del poble?

-Com a tots els pobles, hi ha de tot. Però la gent de Campanet per a mi, la trop acollidora i simpàtica.Per altra part not que hi ha molts de valors i moltes possibilitats, però un tant enterrats i tancats, a l'hora de fer poble.Sembla que la gent està dividida, pareix que encara no acabem d'entrar i entendre el que suposa viure en un país democràtic.

Puc dir que fins ara me sent molt bé aquí. He trobat col.laboració. Que estimau les vostres coses, per exemple Sant Miquel.

Qualque vegada els joves m'han fet pensar i questionar algunes coses. Han estat sincers i els he agraït aquesta franquesa.

-¿Quines coses fan falta a Campanet?

-Llocs i activitats per als infants i joves. Es veuen massa grupets que no hi ha res que els unesqui, ni a nivell humà ni esportiu. Fa falta ajuntar forces. Per això ha d'haver-hi llocs i activitats. També not a faltar una certa motivació i animació dels pares en la tasca de l'educació dels infants.

També seria interessant que amb els temps es pogués aconseguir una residència per als vells on poguessin menjar i dormir i hi hagués unes persones per a cuidar-los.

-Opinió de la revista "Campanet"?

-Veure un grup de joves que iniciaven l'experiència de fer una revista, oberta al poble, senzilla i participativa, va esser un fet que em va entusiasmar.

Tal vegada faria falta que els responsables estimulassin més a la gent a fi de donar cabuda a opinions més diverses.

"ALOMA"

ATENCIO SUBSCRIPTORS

Donam per fet que tots els subscriptors actuals mantenen l'interés per la revista i per tant, amb el proper número, rebran el càrrec corresponent a l'annualitat. Cas de ni interessar a qualque persona, pregam ens avisin amb la màxima antel.lació possible, a fi d'evitar despeses innecessàries.

ESTANC

I

PAPERERIA

MARIA GELABERT

LLIBRES
I MATERIAL
ESCOLAR

**BAR
CA'S
RETO**

GELATS
I
TAPES
VARIADES

**BAR
S L**

VARIATS
XOCOLATA
AMB
ENSAIMADES

AMMANY

El meu poble té un entorn de dues mil hectàrees.
El seu nom és Campanet que recorda el de la campana. Està prop de Buzer i Marró. Té tres places molt grans que semblen camps de futbol. És molt fermos. Laxi. Tot són cases i no hi ha molts de pous.

L'església està davora la place Major. No és gaire gran.

Ara pel meu poble ha plogut molt i per la muntanya ha fet molta neu com a el Polo Nord.

Autor: Eul Regnes

amig

UN RECORD PER MIQUEL " FIDAYER "

El dia 20 de març del 84, ens deixà l'amo'n Miquel Reinés, més conegut per Miquel Fidever. Tenia 75 anys. Durant la seva vida, practica-ment no va fer res més que de xofer. Ja de jove, manava un "xevolet", amb una matrícula bastant baixa : PM-6009 . En aquells moments tenia 20 anys. Uns anys més tard continua amb els negocis de trans-ports; i tengué un crysler -hi cabien 9 persones- amb el qual anava a Palma. Lla-vors les seves aspiracions augmentaren i tengué un autocar. Aprofità per comprar l'exclusiva de passatgers de Búger, que la va explotar durant set o vuit anys. Després la va vendre i començà a treballà de llo-gat, en la línia de Campanet, a la qual hi va estar més de vint-i-cinc anys, es a dir fins quan se va retirar.

Molts varen esser els campaneters que, amb ell, anaren a Palma o bé a Inca. Quí no recordarà el seu caràcter de paciència i benevolència. Quí no recorda les vegades que s'aturava a qualsevol lloc, a fi de que els clients, no haguessin de caminar.

Se li podien encarregar multitud de coses: pagaments, compres, etc. Inclús molts de campaneters que viven a Ciutat, recordaran les vegades que els hi duia el pa dels forns del poble, o bé ous de camp, i durant el temps de tords, tords. De Ciutat ens duia café i altres coses.

Ell tenia un sentit de servici als demás. Ell treballava i vivia lau-tèntica professió de xofer. Valguí desde les planes de la "Revista Cam-panet" el nostre record.

ESCOLTAU CADA DIMARTS A LES 13'15

C. O. P. E.
MALLORCA

a la freqüència modulada de

RÀDIO POPULAR

EL PROGRAMA MALLORCA AVUI AMB INFORMACIÓ DE CAMPANET

CONVERSA AMB: PERE "MARC"

Vaig néixer a Campanet, dia 20 de gener de l'any 1900. Vaig amb so calendari! Mumpare feia de teixidor i llavors d'espardenyer. Va fer feina molt de temps en es taller d'En Jaume de Cas Ferrer, a Son Pocos. Jo vaig néixer en Es Pins, d'allà Sa Teulera de Can Dolç. Sé llegir i escriure. En vaig aprendre a s'Escola Pública, que estava a s'Ajuntament. Només vaig tenir un Mestre que era don Jeroni, casat a Can Dolç. Hi vaig anar fins a dotze o tretze anys. Es vespre anava amb sos frares que en aquell temps hi havia en es Carrer des Molins.

Espardenyer i cafeter

Vaig començar a fer feina a'n es tretze anys, fent espardenyes. No he fet altra cosa mai. Es primer pic vaig anar a Cas Foraster, en es Carrer de la Creu, allà on li diuen Ca N'Arnauet o Ca Madò Pelada. I d'allà vaig anar a Cas Ferrer, a Sa Plaça. I ja no he estat enlloç pus per fer feina. Tenia més de seixanta anys i encara feia espardenyes. Fins devers coranta anys vaig anar a Son Garreta. Sempre a escarada. No he anat mai a jornal. Anaven a tant sa dotzena, prop d'una pesseta per dotzena. En s'estiu feia dotze o tretze hores de feina. Primer feia feina en es taller i més tard en vaig fer a ca nostra pes taller de Son Garreta.

Mumpare no havia tengut mai cafè. Es qui estava en es cafè de Ca Na Ganxeta de Son Pocos va fogir. I em varen dir per jo estar-hi. I vaig dir: "Ho provarem!" Aquest cafè estava en es Carrer des Miracle, número 7. Llavors era no-res posar un cafè! Amb una moneia de dues botelles i una taula ja tenies es cafè. Jo ja el vaig trobar montat. Hi havia quatre taules, cadires de bova, un tasser petit i a darrera dues posts amb botelles damunt. Això era l'any 30.

Hi havia palo, cassalla, anís... A s'anís li deien "aigordent". I a sa cassalla li deien "una seca". Lo que jo despatxava més era seça i vi. Obriem ben dematí. Dues hores antes de sortir es sol ja teniem obert. Cada dematí passaven més de cent homos per Son Pocos que se n'anaven a fer feina per ses possessions. I passaven ben dematí. Noltros en s'hivern mos aixecàvem a les quatre des dematí. I a les set i mitja, quan es sol era defora, ja havíem acabat sa feina: sa gent de feina ja havia passat. Es qui s'aturaven eren només homos. De dona, cap. Aquells homos demanaven un cafè i una seca. Cafè i copa

valia deu cèntims. Sa dona i jo dúiem es cafè, que llavors li deien taverna. Jo vetlava es vespres. I ella, es dematins, s'aixecava d'hora i despatxava.

Tavernes d'antany

Només despatxàvem es dematins i es vespres. En haver passat sa gent, jo me n'anava a fer espadenyes i sa dona, feines de la casa. Tenia es cafè obert tot lo dia, però si havia d'anar a part o banda, tancava i llest! Sa gent tornava comparèixer horabaixa, entrada de fosca, perquè llavors feien feina fins a posta de sol. I bevien cafè i copa. I qualcun, dues. Es capvespres seies un poc més que es dematí. Això era abans de sopar. I en haver sopat fèiem una taula de tuti, de burro o de canari. Es vespres venia sa gent de Son Pocos. I també gent de Campanet que deia: "Au, anem fins a Son Pocos!"

L'any 30 hi havia devers dessèt tavernes o cafès a Campanet. A Son Pocos era jo totsol. Però quan vaig fogir ja n'hi havia dos: es nostro i es de Cas Moixet. A Petxino hi havia Ca N'Angelina i Can Xesc Cuierer. En es carrer de Sant Miquel hi havia Can Muleta i Ca Na Tuta. En es carrer de Sa Rectoria hi havia Can Mir, Cas Beato i Cas Reto. A Sa Plaça hi havia Cas Llovetí, Can Poloni, Cas Reto, Can Sedes, Can Monjó, Can Bater, Can Tòfol Sabatera, Can Maca i Ca Na Piu. I Es Club, que se va fundar l'any 28 i l'any 29 va passar aquí on està ara. Fundaren un Club Recreatiu, però no era només de futbol. I llavors vaig passar a'n Es Club. Es Club s'havia fundat l'any 1928, damunt Can Monjó.

Begudes d'altre temps

Sa cassalla que tenia més nom era sa d'En Ripoll de Lluçmajor. D'aigordent era preferit es d'En Ferrà de Llobí i es d'En Feliciano. N'hi havia que també bevien rom. De ginebra, poca. I de conyac, també poc. Whisky? Ca! Res. No existia. De palo també en bevien. Però no el mesclaven amb xifon. El bevien sa mitat de palo i sa mitat de cassalla. Sa canya no era massa preferida. De cafè en bevien bastant. El fèiem amb una cafetera russa, d'això antic. Es primer que va tenir una cafetera moderna a Campanet, d'aquestes exprés, va ser es meu germà Damià. Però això ja era molt més envant, passat es Moviment.

Altre temps hi havia molta gent que s'engatava. Més que ara. S'engataven de seca, rom, conyac... No, de conyac no s'engataven! S'engataven d'aigordent! Sa seca anava davant per engatar-se. Entre setmana no s'engataven perquè havien d'anar a sa feina. S'engataven sobretot es diumenges. Es dissabte a vespre ja compareixien molts a'n es cafè perquè l'endemà no havien d'anar a'n es jornal. I vetlaven fins que el dimoni les se'n duia. Casi sempre eren es mateixos que s'engataven. Es diumenge dematí ja n'hi havia que bevien fort. I es capvespre assentaven sobre es banyat i s'acabaven de compondre! N'hi havia que venien, s'engataven es diumenge i fins es cap d'una setmana no tornaven beure altra copa. Es dissabte venien a'n es cafè i l'endemà diumenge, en sortir de missa primera, partien cap a sa possessió i hi estaven tota sa setmana.

N'hi havia ben pocs que tenguessin una botella de suc a ca seva. No és com ara que tothom en té. Ara beven d'una altra manera, però beven més que llavors. Llavors s'engataven es diumenges. I ara beven cada dia: una copa es dematí, una altra es migdia, una ara i una suara. I es cap de sa setmana han begut molt més que altre temps. Si s'ho beguessin tot es diumenge, quin gat agafarien! Ara beven més i més compartit.

Els cafès, d'ahir a avui

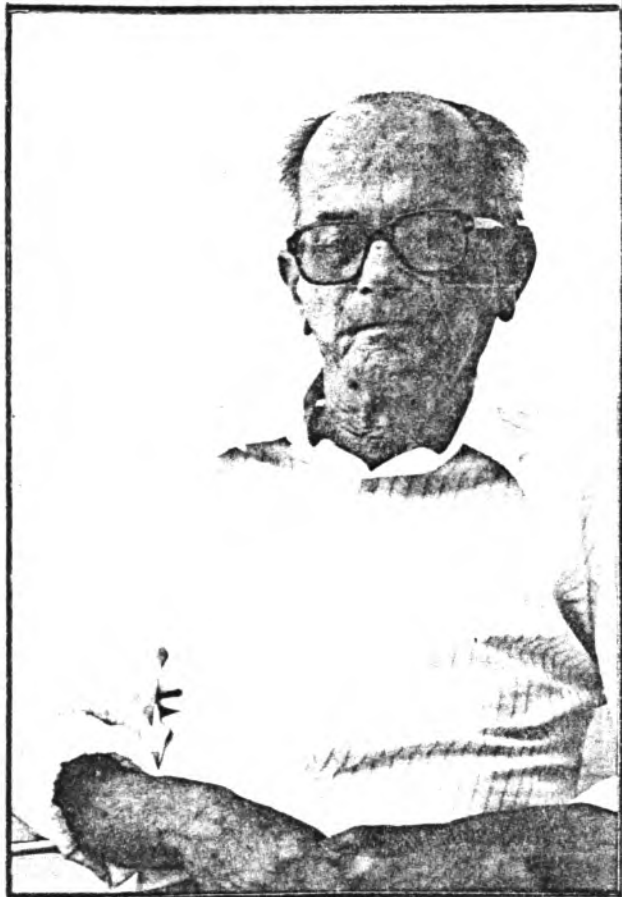
Ja ben passat es Moviment, sa cosa des cafès va canviar. En temps primer, pardal, per fer un duro havies de fer cent copes! Què pories guanyar! Tots es qui tenien cafès havien de fer feina, a no ser Ca Na Piu i Can Pere Joan. Pardal, ara un cafeter se pot viure si ho sap administrar. En aquell temps no pories viure damunt es cafè. Però si hi guanyaves un duro, ja era una ajuda! Llavors tot era misèria! Sa gent s'entretenia amb so joc, bevia qualque copa i passava sa vetlada. Però es joc no donava gaire. Burro i tuti encantat eren es jocs que jugaven més. A Son Pocos jugàvem a tuti per dos cèntims. Però jocs d'interés, no ho volien. Per jugar fort anaven a cases fo ranes, d'amagat.

A Son Pocos jo devia fer de calaix sis o set pessetes cada dia. Això en brut. Llavors una copa valia dos cèntims. No hi guanyaves tant com ara. Ca! Un litro de seca valia onze peces, però havies de pagar 25 cèntims d'arbitre. I ja era una trenta-cinc. I si hi treies coranta copes feies dues pessetes. I no les treies. Ses copes donaven més que es cafè. També despatxàvem tassons de vi. Negre. De blanc, no.

El cafè el mos duien de Palma. Era germà d'ara. Sa majoria era del Brasil. Ara surt més bo per mor de ses cafeteres. Es senyors solien anar a Ca Na Piu. Era es cafè des senyors. De xocolate i ensaïmades no en despatxàvem, llavors. Es dies feners, a les onze i mitja, apagaven es llum, que venia de Son Vávot. I a jeure! Mos defensàvem amb un quinqué o un llum de carburo.

Per esser bon cafeter t'has de sebre pastar es geni. Perquè en venen que t'emprenyen. Però has de sofrir. Si és un que sigui un poc nirviós o un poc meleit... mort! I sa netedat, també. Si ho dus brut, aviat acabes.

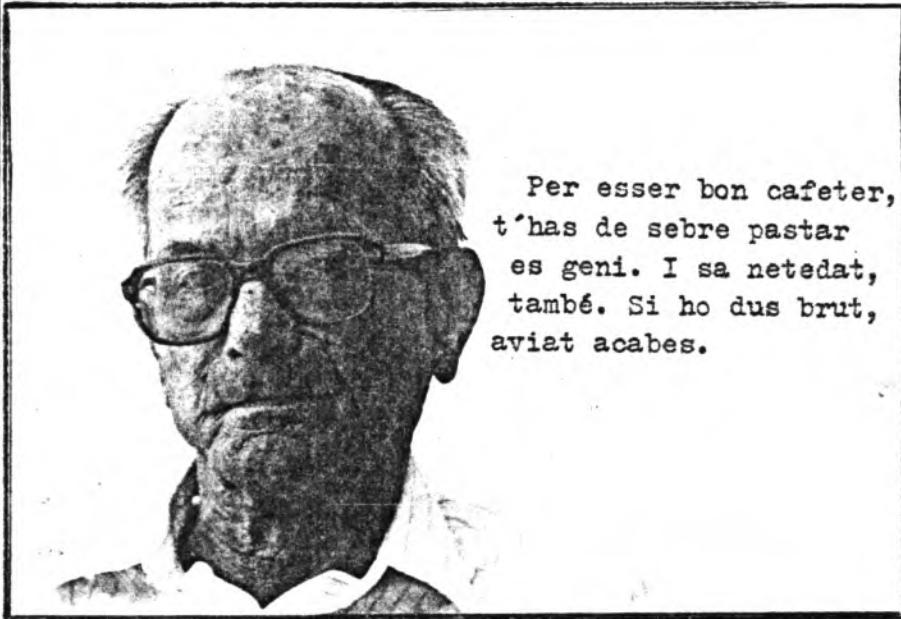
Altre temps, de coses fresques només hi havia cervesa i graciosa. Teniem sa graciosa en fresc dins sa cisterna o dins un poval. No hi havia geleres. També hi havia pinya. Si anaven ses dones a'n es cafès? No! Ca! Ni a'n es cafès de Sa Plaça ni enlloc. Ses dones només anaven a'n es cafè per ses Festes de Sant Jaume a prendre gelat: damunt Ca Na Piu, damunt Cas Reto i damunt Can Monjó. Noltros, els diumenges, fèiem gelat. El fèiem amb una bomba, amb sa mà. I havies de passar més pena que un condemnat! Amb so turisme, es jovent que pujava va dur ses begudes fresques. I ara molts de vespres hi ha més dones que homos a qualque cafè. A'n es primer lloc que ses al.lotes anaren a prendre vermouth i altres coses va ser a cas meu germà Llorenç, a'n es Bar Sol. Es qui altre temps tapoc anaven a'n es cafès eren es capellans. A Campanet només n'hi anava un: es capellà Coves. Ets altres estaven empagueïts.

Música i altres divertiments

Vaig tocar a sa banda de música des Regiment. Es director era don Pep Balaguer. Jo era nin i ja tocava. En vaig aprendre amb el tio Pere March, que tenia una bandeta. Tot d'una vaig aprendre es requinto, llavors es cornetí i una trompeta. Però llavors vaig posar es cafè i ja no vaig tocar pus. A Campanet he vist dues bandes: sa de Mestre Abdon i sa del tio Pere. Fèiem poques sortides. Pes Carnaval i qualque processó. Res! Poca feina. Balls de Carnaval en feien a Can Jaume Bord, a Ca Na Piu, a Ca S'Escut... Ca S'Escut era una casa molt gran que hi havia en es Carrer Nou.

Tocàvem pasdobles, massurques, valsos, xotis, polques, tangos... Tot era música antiga. Ara està de moda una altra música. Només feien balls pes Darrers Dies. Es balls de casetes les feien en s'estiu, es temps de figues.

Per esser bon cafeter, t'has de sebre pastar es geni. I sa netedat, també. Si ho dus brut, aviat acabes.

I se posava així de gent. Per Fangar, per Massana, per Son Borràs... i tots compareixien! I això que tothom hi anava a peu.

Es temps de sa fam sa gent seguia anant a'n es cafès. I també a'n es cine. Pardal! Es joves se volien divertir! I en arribar a ca seva s'arreglaven com porien. De gloses en feren a Ca Na Piu i en es Teatro. En Es Club, no. Però això de gloses ja anava mancabant.

A'n es nostro cafè sempre hi havia gent que venia. Tots ets homos solen tenir més tirada a un

cafè que a s'altre. Es temps de sa República venia gent a'n Es Club que li agradava discutir de política. De dretes hi havia En Sion Tintorer, En Toni Colom... I de ses esquerres venien Don Jolià, En Benet es Secretari... I jugaven i xerraven. I per això de sa política en venir es Moviment em ferèn tan car es cafè. Però molt poc temps. I jo que no frissava gens que l'obrissin! Llavors vaig obrir. I dins es localet d'Es Club hi va haver Es Sindicat i sa Falange de ses dones.

Es primer lloc on vaig veure cine va ser a sa cotxeria de l'amo En Joan Oller, que ara li diuen d'En Jaume Bord. I devers l'any 24 el posaren aquí on està ara. Un que li deien En Diego, foraster, que feia de pintor i esmolador, va pintar s'escenari. De toros n'he vists a Sa Plaça. No eren amb toreros, eren amb joves des poble. Enmig de Sa Plaça he vist també toros amb cans. Jo devia tenir tretze o catorze anys. I bregues de cans també n'he vistes a Sa Plaça i a altres llocs. Però no m'agradaven.

(Aquesta conversa amb Pere March i Bennàssar "Marc" fou gravada a Campanet per Damià Ferrà-Ponc dia 22 de setembre de 1.981. L'entrevistat morí a Campanet dia 4 de setembre de 1983)

-informació general

de Campanet

FEBRER.-

dia 25.- El Club esportiu femení Campanet organitza un ball als baixos de l'Ajuntament.

dia 29.- A la rectoria, la gent de la tercera edat organitza una festa. Hi assisteixen més de 50 persones. Hi ha molta de bulla.

MARÇ

dia 2.- Les muntanyes de la serra són plenes de neu. Hi ha una cercavila dels nins del col·legi públic, per celebrar els darrers dies. El vespre, els de vuitè organitzen un ball als baixos de l'Ajuntament.

dia 3.- Es fa a la Plaça un fogueró dels darrers dies. Aquest és organitzat pels cafès de Cas Reto i Bar Sol. En aquest darrer hi ha un ball amb la participació de l'orquestra "Vasconia. Al cafè de Sa Pujada, hi ha un concurs de gent desfressada.

Aquest mateix dia no es pot arreglar la rompada que entre setmana s'havia produït, ja que els responsables de l'Ajuntament no donen ordres a la màquina que en tal motiu s'hi ha desolat.

dia 4.- Els responsables de la "Revista Campanet" es reuneixen per decidir el futur de la publicació.

dia 6.- Fogueró a La Plaça i ball de carnaval, al Bar Sol. Aquest dia es desfressa menys gent.

dia 7.- Comença la quaresma, amb l'imposició de cendra, a l'església parroquial.

dia 10.- Fa neu a les muntanyes, arriba a Campanet damunt les 10 del dematí, encara que molt poca cosa.

dia 11.- Reunió de l'O.C.B per programar activitats i per fer una nova estructuració.

dia 13.- Mercat molt animat a la Plaça Major. Hi predominen els sabaters. Dos autocars de turistes visiten el poble i especialment l'església. Aquest fet s'esdevé altres dies del mes.

dia 14.- Les fonts ufanes rebenten per primera vegada enguany.

dia 17.- Tres piragüistes del club Nàutic de Palma practiquen aquest esport al torrent de St. Miquel.

dia 18.- Més de 5.000 persones vénen a veure les fonts "ufanes" de Gabellí. La Vall de St. Miquel pareix un autèntic dia de "romeria". L'endemà, encara -i aprofitant la festa de Sant Josep, continua l'allan de gent per a contemplar les fonts.

dia 21.- A la rectoria, conferència del P. Gori Mateu, tractant el tema "l'Educació en el temps lliure". Hi assisteixen més de 70 persones.

dia 23.- Tenen lloc les proves d'accés a Policia Municipal. En Jaume Bennàssar Tortella obté la plaça.

dia 25.- L'O.C.B. convoca socis i simpatitzants, per la renovació i estructuració de la junta directiva. Se programen activitats.

dia 28.- A la rectoria, Salvador Cabot parla de "Com ajudar els fills"

ABRIL.

dia 1,- El rector convoca diverses entitats per organitzar les properes festes de la Romeria.

dia 5,-El grup de 8è del Col·legi Públic inicia el viatge d'estudis.

Aquest mateix dia a la rectoria té lloc una segona reunió per a la festa de Sant Miquel.

dia 10.- A la rectoria, En Jordi Llompart exposà el tema: "Quin model de persona volem per als nostres fills. "

DOS FETS REMARCABLES

ANIMACIÓ

BAUXA I FESTA

DELS

DARRERS DIES

REBENTAREN

LES FONTS

I VAREN VENIR

PIRAGÜISTES

